

# NOI TRACII

BULETIN CIRCULAR TRACOLOGIC  
al  
CENTRULUI DE STUDII ISTORICE DE LA VENEȚIA

17  
76

Secretariatul de redacție: MILANO, via Larga 11

DIRECTOR - FONDATOR: PROF. Dr. IOSIF C. DRAGAN

Redactor: Prof. MANOIL HAIVAS

NEOLITICUL ROMANESC.



Suport antropomorf  
- Frumușica - Cucuteni-  
(Muzeul Piatra - Neamț)



Fructieră dacică  
(singura pictată)  
(Muzeul Piatra - Neamț)

## SCRISUL SE NASTE LA TRACI PE PAMANTUL ROMANIEI DE AZI.

În numărul 7 din 1975 al celebrei reviste „Reader's Digest“, cunoscutul cercetător Ronald Schiller publică un interesant articol de sinteză cu privire la nașterea civilizației, intitulat „Unde s-a născut civilizația“.

Domnia Sa începe prin a arăta că încă cu 10-15 ani în urmă, prin Universitățile noastre se învâța că civilizația umană s-a născut acum vreo 8000 de ani în Orientul apropiat, prin trecerea oamenilor de la viața nomadă la cea sedentară, prin cultivarea grâului, domesticirea animalelor, etc. Viața omului devenind mai ușoară, el a putut să folosească mâinile și timpul său liber pentru alte scopuri decât vânănatul ș.a. El a învățat să facă coșuri, să țese, să facă oale de lut, să extragă și prelucreze cuprul și, în jurul anilor 3000 î.e.n., să construiască primele orașe și temple din cărămidă. Tot în acest timp Sumerienii ar fi dezvoltat scrisul.

Din Orientul apropiat cultura și civilizația s-ar fi întins spre India și China, spre Egipt, iar peste Troia și Creta, până în Elada miceniană. Această datare se făcea pe baza vechei metode a stratificării. Grație noului sistem de cercetare cu C 14 a savantului atomist Willard F. Libby și a ultimelor descoperiri arheologice, aceste afirmații și teorii s-au dovedit greșite. Astfel s-a arătat, de ex., că cultura cerealelor și a altor plante s-a dezvoltat în Thailanda, și apoi în Peru și Mexic, în mod independent și cam în același timp cu Orientul apropiat, că Japonezii au confecționat oale de lut înaintea popoarelor din Mesopotamia, că cel mai vechi mormânt megalitic din Europa apuseană datează cu vreo 2000 de ani înaintea piramidelor din Egipt și că Stonehenge nu poate fi nici cum opera elenilor micenieni, întrucât a fost construită cu câteva secole înainte de începutul acestei culturi.

Dar ceea ce ne interesează în cel mai înalt grad este afirmația autorului studiului de care vorbim că, pe baza noilor cercetări, s-a emis ipoteza că scrisul a fost inventat, înaintea Sumerienilor, de către cei ce-au locuit pe TERITORIUL ROMÂNIEI DE AZI.

(urmare în pg.12)

## PAGINI DIN ISTORIA GRECILOR

de Nicolae MIULESCU

(continuare)

### EUROTAS

(cel de al treilea fiu al lui FORONEUS)

Acest EUROTAS se pare că era mai mult decât un -dia-, stăpân/domn/senior cum se intitulau de obicei „principii“ din acele vremuri. După sufixul de prestigiu al termenului cu care el se întitulează, -ta- este acest sufix, se pare că *EURO.TA* era pe lângă un șef spiritual de felul și rangul vechilor *MANII* sau *Riși* din epoca vedică investit și cu un oarecare *rang* de ordin administrativ. Către o asemenea părere ne conduce activitatea acestui „prinț“ pe pământul Peloponesului unde, pe malul râului care până astăzi îi poartă numele, la *AMYCLES*, a înființat un cult al zeiței *OGA*, (Atena Beotiană, cunoscută sub acest nume). Odată cu înființarea aceluiași cult *EURO.TA* a clădit din temelii și un templu închinat acelei zeițe, templu ale cărui ruine se văd la *AMICLES* până în zilele noastre, (vezi Larchér cap. *ICTEOCRATII*, Cronologia pag. 353-357).

În țară locul unde stăpâna acest *EURO.TA*, (tată sau șef spiritual al *EURILOR* sau al celor din *EUR*), era actualul sat *JURIUL-de-CÂMPIE*, un nume cu semnificație curioasă, după cum vom arăta în continuare.

*JURIUL* acesta se numea în anii:

1320..... villa *EUR*

1392.....: poss. *EUR*

1448..... *Kenezius in EUR commorans*

1461..... census quinquagesimalis de *EUR*

1750..... *JORU*

1733..... *EOR*

1762..... Mező Ör

În zona unde se afla sediul keneziatului de *EUR* (kenezius in *EUR commorans*) sunt încă o serie de localități cu nume formate pe baza acestui *EUR*, precum: *Ewreghaz/Ștraja*; *Ewrke/Urca*; *Ewrked/Archiud*.

Dintre acestea de un interes deosebit este localitatea care astăzi se numește *ORMENIȘ* și care înainte se numea:

în anul 1291 ..... terra *EURMANUS*  
 „ 1528 ..... poss. *EWRMENIJES*  
 „ 1558 ..... ..... *EURMENYES*  
 „ 1620 ..... ..... *EORMENYES*  
 „ 1694 ..... ..... *EÖRMENYES*  
 „ 1733 ..... ..... *ÖRMENYS*  
 „ 1850 ..... ..... *URMENYS*  
 „ 1854 ..... ..... *ÖRMENYES*

Interesul deosebit de care vorbeam mai sus îl constituie următoarele câteva caracteristici specifice:

a) Apropierea de satul *INOC* (satele se confundă aproape) sat care după cum am arătat este locul de obârșie al lui *INACUS*, bunicul lui *EUROTAS*, prin *Foroneus*.

b) Indicația pe care o conține denumirea de terra *EURMANUS*, nume (sau denumire) care se traduce prin „pământul *Maniului Eurienilor*“ sau al *EURILOR*, de unde putem trage concluzia că *a existat un asemenea neam cu un asemenea nume* având obârșia în această zonă. Posibilitatea ce s-ar mai întrevedea ca termenul să se traducă prin „*Maniul Eurienilor*“, în sensul de *Furieni* adepți, de credincioși ai lui *EUR-MANI* (*Maniul EUR*), deși de nedesconsiderat nu ni se pare a fi mai valoroasă din cauza unei etimologii ceva mai forțate. Cele de mai sus se vor vedea confirmate și mai temeinic atunci când va fi vorba despre așezarea lui *SPARTON* fiul lui *Fegeus* (și tatăl lui *MYCENEU*, cel care a înființat *Mycene*), de așezarea lui *Sparton* zic, în sudul peninsulei.

### *NIOBE*

(fiica lui *Foroneus* și mama celor doi frați *Argus* și *Pelag*).

Cu mult mai multă dificultate am reușit să stabilim locul unde a trăit această fiică

a lui Foroneus care pe o legătură incestuoasă (a fost amanta fratelui tatălui său) a cauzat o întreagă serie de nenorociri, care au schimbat într-o anumită zonă fața lumii de acolo, (este vorba de spațiul „carpatodunărean“ și cel balcanic).

Și, ca în multe alte cazuri, legenda ne-a fost de ajutor.

În mitologia greacă se află următoarea poveste (vezi Mythologie de la Grèce Antique-Paul Decharme pag. 575):

„Antiope, fiica fluviului Asopos, fecundată de Zeus, a dat naștere lui Zethos și Amphion. După Pausanias, Antiope ar fi fost fiica lui Nycteus.

De teama tatălui său, Antiope fuge și la Eleutheres, naște pe cei doi fii pe care îi ia să-i crească un păstor. Când se fac mari, Zethos se însoară cu Thébé -după alții cu Aëdon (privighetoarea), iar Amphion cu NIOBE, fiica lui Tantal“.

După o altă versiune, pe care de acum o cunoaștem, Niobe era fiica lui Foroneus (fiul lui Inacus) devenit în pantheonul grecesc Zeu al Focului.

Este interesant de văzut cum toate legendele acestea se leagă de unul și același personaj central, Zeul Focului, indiferent dacă el se numește Foroneus - Tan - Agni sau mai târziu Prometeu.

Însăși povestea cu „fulgerele lui Zeus“ se leagă de această insistență în jurul Zeului Focului. Și, dacă n-ar fi intervenit amintirea unor vremuri când INDRA stăpânea fulgerele, Zeus ar fi rămas stăpân doar peste *para cuptoarelor*, pe care i le „confiscase“ fratelui său FORONEUS.

Și acum să revenim la identificările care ne preocupă.

NIOBE era „prințesa“, cum o întitulează Larchér și despre care el spune „... a avut cu Zeus, sau mai de grabă cu un necunoscut, pe Argus ...“. Pe considerentul sinonimiei TAN / FORONEUS s-ar putea ca această „prințesă“ să fi fost originară din Peștișul - Mic, de lângă Hunedoara, lo-

calitate care îngloba în anul 1428 satul THANYASTELEKE (Thanyas-teleke), care în traducere ar însemna „curtea lui Than“. Și după cum știm din mitologia vedică, THAN este un „crâmpei“ din marea forță a naturii, focul, sub toate formele pe care le poate lua și care la cei din lumea vedică se numea AGNI.

THAN numeau cei vechi aceea ce noi numim astăzi „inima focului“, „para focului“, germ. die Hitze.

THAN este acea înfățișare a focului pe care o preamăresc țiganii arămari, în dansul care se numește „tan.nanica“ adică „nenea Than“, el Than fiind acela care le topește metalul, care face să se înroșască fierul până ce începe să aibă în „miez“ o roșată alburie, făcându-l să se supună celui care îl modelează pe nicovală.

Ar fi, prin urmare, Thanyasteleke (5) (localitate astăzi dispărută) unul din locurile unde este probabil ca Niobe să fi sălășluit.

Există și o a doua localitate care ar putea fi luată în considerare ca drept fost sălaș al Niobei, localitate care astăzi nu mai este și care se numea atunci când mai era în ființă:

în anul 1261 ..... Neueg justa Crisum Album

“ 1332 ..... Nieutelek (sacerdos de villa)

“ 1333 ..... Nieuktelek (?)

“ 1334 ..... Neuvedtelek

“ 1335 ..... Nyuetelek - Nyüvedtelek

Îndreptățirile acestei localități ar fi: 1) apropierea de Zeudy, care este la cca. 50 km. peste Mureș, spre muntele Pleșu, (care s-ar putea să fi fost „Peleşu“); 2) Se află în bazinul Crișului Alb, ceea ce o apropie, prin ușurința accesului, de Fornădia; 3) Se află înconjurată de niște localități purtătoare de nume legate de cele ale multora dintre personalitățile vedo - grecești.

Părerea că în acest loc s-ar putea să fi fost „sălașul“ acestei „eroine“ a antichității, s-ar putea susține și ar căpăta o mai

mare încredere dacă am socoti numele Niobe o poreclă, admitând că s-ar fi numit Niove, (lucru foarte posibil dacă ținem seama că gr. β joacă în greaca nouă și rol de -v-. Într-un asemenea caz cele două denumiri înregistrate Neuvedtelek în 1334 și Nyüved în anul 1335 î.e.n. s-ar apropia așa de mult de numele Niove încât ne-am permite să-i acordăm un mai mare coeficient, de certitudine.

\*

### ARGUS

(fiul Niobei și al lui Aezeius unchiul său. Născut ca și fratele său Pelasgus dintr-un oribil incest. Mitologic, el este fiul Niobei fecundată de ZEUS)

Numele lui Argus, prin el direct, sau prin urmașul său care era legendarul ARGUS-PANOPTES, este foarte des întâlnit ca nume al unor așezări omenesti pe pământul fostei Dacii. Localitatea de care se leagă existența sa de la „obârșie“ se pare că ar fi actuala așezare ARDEU, care ține de comuna BALSĂ, în apropiere de GEOAGIU (Germisara). Satul acesta se numea în anii:

1509..... poss. Erdew  
1511..... ERDEWFALVA -  
1733..... ARDEUL  
1750..... ARGYEU  
1784..... ARGYO  
1854..... ARGYEU

Credem că aceasta este localitatea care reprezintă sălașul pe care bunicul său i ~~la~~ destinat atât din cauza apropierii de FORNADIA, unde stăpânea Foroneus, cât și din cauza apropierii locului unde sălășluia mama sa Niobe, care trăia ori la Tanyasteleke, (vezi mai sus), ori în jur de satul Nevoieș, com.Balsa, din imediata apropiere a așezării tatălui său, (această altă posibilitate nu am evidențiat-o pentru a nu încărca expunerea).

Ca locuită de un „exilat“ apare o altă așezare de dincolo de Someșul Mic, situată pe cursul superior al Almașului. Se numește astăzi ARGHIȘU și se numea în anii:

1470..... poss. ARGHYAS (6)  
1600..... ARGHIES  
1750..... ARGES  
1762..... ARGYAS  
1850..... ARGHYISU  
1854..... ARGHYAS

Conform datelor cuprinse în „Cronologia“ lui Il.P.Larchér rezultă că după așezarea lui Inacus în ARGOS, (care nu se numea încă astfel), și până la venirea celor doi frați, fii ai Niobei, au trecut cel puțin 25 de ani. Larchér spune că Pelasgus a cucerit orașul FEGES la 18 ani de la fundarea lui de către Fegeus (vezi cap.VIII, 2), ‘Dacă ținem seama și de faptul că „întemeietorul“ se hotărîse să-i adune pe ai săi într-un oraș, după ce aceștia se cam risipiseră prin țara străină, timpul arătat mai sus ni se pare rezonabil socotit.

Pe toată durata războiului dintre INACUS și fiul său AEZEIUS, (primul ajutat de către fiii săi Foroneus și Fegeus), HERA stătuse retrasă de o parte. Nici mitologia și nici vreun alt izvor de știri nu pomenesc de o participare a ei la crâncenul război, care a dus la refugierea învinșilor, tocmai în extrema sudică a peninsulei de peste ISTRU.

În momentul în care treburile se liniștesc oarecum, HERA trece la represalii și începe cu fratele său, amant în același timp, marea răfuială. Și primele ei condiții sunt îndepărtarea Niobei și alungarea celor doi fii ai nepoatei, care îndrăznise să-i „pângărească“ patul ei conjugal. Ca rezultat, prima strămutare a celor doi fii în locuri cât mai îndepărtate a fost adusă la îndeplinire, Argus fiind mutat la Arghyas (vezi mai sus), Pelasgus, probabil la Peleşul de lângă Sohodol. Ca și în mai toate cazurile de care ne-am ocupat până acum, faptul cel mai interesant ni se pare -grupajul- și situația acestor grupaje în ansamblul zonei în care cu toate se includ. S-ar putea spune că este lipsit de semnificație faptul că în jur de localitatea ZEUDY care

pentru noi îl reprezintă pe Ezeius/Zeus se grupează un număr de șase localități al căror nume se poate lega de cel al lui Pelasgus? Sau poate fi lipsit de semnificație că *nicăieri* în altă parte (excepție Peleşul de lângă Halmeu și vârful de munte de lângă Sinaia) nu se mai află vreo altă așezare care să se poată lua în considerare în scopul dovezilor pe care le căutăm?

Și cu toate acestea nu le vom socoti încă dovezi, mulțumindu-ne să le scoatem în evidență pentru a ne servi de ele mai târziu, dar nu prea târziu.

#### PELASGUS

(Cel de al doilea fiu al lui Aezeius, făcut cu nepoata sa Niobe)

Cu toate că urme de-ale lui Pelasgus nu lipsesc, așa cum s-a văzut în cele arătate mai sus, ele nu sunt la fel de deslușite ca cele ale fratelui său Argus. O explicație ar putea fi găsită prin mai strânsa legătură dintre acest fiu și tatăl său. Se știe că Pelasgus se însurase cu fiica unui fiu legitim al lui Aezeius, cu DEJANIRA fiica lui LYCAON. Prin această căsătorie el se apropiase și mai mult de cel care îi era și lui tată, fapt care trebuie să fi mărit îndârjirea IEREI contra lui.

Dacă acesta va fi fost motivul pentru care urmele lui Pelasgus sunt atât de slabe, este foarte greu de spus. În această situație nu ne rămâne decât să lămurim ceea ce se mai poate lămuri.

Din punct de vedere etimologic „problema Pelasgus“ nu este cu mult mai lesnicioasă. Se pare că aceea explicată prin „pellos“ ( **πελλος** ) = oacheș - întunecat la față, să fie cea mai apropiată de adevăr. Ni se pare forțată explicarea numelui prin „pallis“ ( **παλλίς** ) = strachină.

Despre urmașii săi am vorbit deja mai înainte și nu vom mai adăoga decât amănuntul că, retras (după părerea noastră plecat în campanie de cucerire în TESALIA unde se și instalează) Pelasgus îl lasă urmaș pe fiul său Lycaon II, minor, în vârstă

de numai 12 ani, care la rândul său lasă urmaș pe un fiu al său Nyctimus cu care se stinge linia domnitoare, prin Pelasgus, în această țară, ea fiind înlocuită de ramura ARCAS, fiul lui ORCHOMENE, venit din țară ca răzbunător al tatălui său, așa cum vom arăta în cele următoare.

Cu Lycaon II am terminat cea de a cincia generație pe linia Niobe - Pelasgus, linie care odată cu Nyctimus, ai cărui urmași nu ne sunt cunoscuți, pentru noi, se închide.

\*

Vom urmări de aci înainte cea de a doua linie care continuă dinastia „inachizilor“ prin celălalt fiu al Nyobei, ARGUS. După cum am văzut înainte, ARGUS a avut doi fii care au fost CRIASUS și IASUS. Nu suntem lămurii asupra chestiunii privitoare la cel care este, sau mai bine zis a fost primul născut dintre acești doi frați. După unele confruntări de date făcute de noi, confruntări pe care nu le vom da aici, am ajuns la convingerea că Iasus ar fi fost cel care se putea bucura de toate drepturile de primogenitură și că tatăl său l-a nedreptățit în momentul în care l-a preferat pe fratele său, (după părerea noastră născut în urma năpăstuitului Iasus). Care au fost urmările acestui act, în aparență lipsit de prea mare importanță, și cât de grave și neașteptate evenimente au rezultat de pe urma lui, se va vedea din cele ce urmează.

De la sosirea lui ARGUS în țara pe care o cucerește, alungând pe APIS, fratele mamei sale, și până la sfârșitul vieții sale, pe baza datelor cuprinse în Cronologia lui Larchér, nu trecuseră decât douăzeci de ani. Și, la părăsirea țării în care se născuse, IASUS (care îl însoțise pe tatăl său) nu mai era un om tânăr. Față de cei șazeci și doi de ani ai lui Argus, fiul său cel mai mare, (după părerea noastră acesta era Iasus), avea douăzeci și nouă de ani la sosirea în Argos, ceea ce înseamnă că la moartea tatălui său el avea patruzeci și nouă de ani.

Am putea spune deci că nici el nu mai era un om tânăr. Că vârsta aceasta va fi fost cauza pentru care bătrânul Argus l-a preferat pe fiul său cel mic, sau că un altul va fi fost acest motiv, fapt este că Iasus se înapoiază supărat și cu gând de răzbunare în țara de unde doar cu douăzeci de ani mai înainte plecase. Din acest moment un nou capitol se începe în istoria, în încrâncenata istorie, a neamului inachid.

Și în viața lui IASUS se pare că ar fi existat anumite „neconvenabilități“ pe linie femeiască. S-ar părea că ARCAS, primul său născut, nu l-a urmat în campania de cucerire din viitorul Peloponez, campanie întreprinsă de ARGUS și în care Iasus l-a însoțit. De asemenea se pare că cel de al doilea fiu al său (al lui Iasus), AGENOR, era născut dintr-o altă mamă decât cea a lui Arcas și că această altă soție a lui Iasus nu era de o condiție convenabilă, adică „de neam bun“. Acest lucru se poate deduce din traducerea numelui, „agenor“ putând însemna și „cel cu o naștere obscură“ (conf. „agencia“ – *αγένεια* – naștere obscură) sau mai liber spus, născut dintr-o mezalianță (cu rugămintea de a mi se ierta acest ultim termen).

Că așa vor fi stat lucrurile sau nu, fapt este că AGENOR nu își urmează în țară pe tatăl său și că acesta revine însoțit de un fiu al lui Agenor, fiu care se numea ARGUS PANOPTES, porecla aceasta fiind cea care a dat naștere unor curioase legende.

În țară IASUS se așează pentru prima dată într-o veche reședință a sa de lângă CARANSEBEȘ, aflată într-o localitate ce până în zilele noastre îi poartă numele și care se numește IAȘI. Cum se va vedea din cele ce urmează, Iașii din vremea aceea țineau, ca și Iașii din vremea noastră, de o altă localitate învecinată, care se numește astăzi OBREJA și care tot Obreja se numea și în vremurile acelea, (cu diferența că *atunci* Obreja era o așezare „anexă“ astăzi ea fiind comuna de care ține satul Iași.

De ce afirmăm cu atâta siguranță acest fapt?

Pentru că nu după multă vreme de la așezarea lui în Iașii din Banat, IASUS se mută *cu totul* peste coama muntelui, părăsind definitiv partea aceea de țară unde, după câte indică numele așezărilor dimprejur, era înconjurat de neamuri dușmănoase, angajate în acel proces de răzbunare ce se lăsa moștenire din neam în neam, din generație în generație, proces de care vorbeam în partea introductivă.

Peste munte, Iasus se așează pe malul Jiului unde și astăzi există (cca. 10 km. sud de Tg. Jiu) localitatea IAȘI. Că avem de a face cu o așezare în care se păstrează numele aceluiași IASUS din neamul „INACHIZILOR“ ne convinge așezarea care se află ceva mai în amonte pe Jiu, așezare ce se numește și astăzi tot OBREJANI ca și în acele vremuri îndepărtate și care înseamnă -cei veniți din Obreja-. Trebuie să mai scot eu în evidență faptul că de milenii nimic nu s-a schimbat în obiceiurile celor care au trăit neîntrerupt pe aceste locuri? Trebuie să mai arăt eu că până „mai ieri“ cei ce se refugiau din VAIDEI, să zicem, treceau *dincoace* de munte și își numeau noua așezare VAIDEENI? Sau cei din PETROS - PETROȘANI, din BERIVOI - BERIVOIEȘTI ?

Avem însă și altă dovadă că acesta este adevărul și nu altul. Noua dovadă o face apropierea de Iași și de Obrejani a localității ARCANI a părăului ARCANU care izvorăște din muntele ARCANU, toate denumiri care ne arată că în această zonă avem de a face cu țara de obârșie a lui ARCA, fiul lui IASUS, despre care spuneam că nu avem siguranța că l-ar fi însoțit pe tatăl și pe bunicul său în „aventura peloponesiacă“. Dar acest amănunt, la fel ca și altele semnalate, nu are prea mare importanță.

Important este faptul că am ajuns să-l regăsim pe acel cuceritor al țării întemeiată de „inachidul“ Fegeus, cuceritor care se

numea ARCAS, fiul lui ORCHOMENE.

După câte vedem ARCAS ne apare o dată ca fiu al lui IASUS, ca apoi să ne apară ca fiu al lui ORCHOMENE. Acest fapt ne obligă la o explicare, pe care o dăm mai jos.

În limba grecească ORCHOMENE înseamnă „Cel care a făcut un jurământ“. Dar nu numai atât. Cel care făcea un jurământ de mare însemnătate începea să se numească și ORCHOMENE, aceasta nu ca o poreclă, ci ca un adaos de nume obligator și de o nuanță mistică.

Pentru înțelegerea lucrurilor și a tuturilor celor ce vor fi arătate, se va ține cont că, în toată această istorie, avem de a face cu oameni care au fost părinți ai Grecilor și că, prin urmare, acești termeni aflați în vechea limbă a Helenilor nu fac decât să vină în ajutorul celor descifrate, confirmându-le.

\*

Vom întrerupe aici firul „povestirii“ (care până la urmă se va vedea cât de plină de *istorie adevărată* este) și vom intercala un mic fragment din mitologia greacă.

Herodot își începe „Istoriile“ cu povestea fecioarei -IO- care, după tradiție, ar fi fost fiica lui Inacus, râul care străbate Argosul de la Nord la Sud. Mai realist decât tradiția, Herodot ne spune doar: „...numele acesteia, după dânșii (învățații Perșilor) precum și după tradiția elină fu -IO- fiica lui Inachu...“

În *Cronologia* din care am mai reprodus la începutul acestei lucrări Larchér (cap. X, 2) combate spusele (nu afirmațiile) lui Herodot arătând, pe bună dreptate, că e mult mai logic să se țină seama de părerile lui Apollodor, care spune că -IO- era o strănepoată a lui Inacus în a opta generație, ea fiind fiica lui IASUS II, deci nepoata lui ARGUS PANOPTES, cel care a devenit eroul mitologiei grecești, „văcarul cu o sută de ochi“. Și argumentul hotărâtor al lui Larchér este:

„... Dacă „prințesa“ răpită de Fenicieni ar fi fost fiica lui Inacus, cum ar fi putut ea să fie supravegheată de Argus Panoptes, care cobora din Inacus, în a șaptea generație?..“

Într-un alt sector mitologic povestea fecioarei -IO- este următoarea (reproducem după Paul Decharme - *La Mythologie de la Grèce Antique*):

„Istoria mitică a Argosului este plină de evenimente, a căror importanță a fost scoasă în evidență de Pindar, la începutul celei de a zecea dintre poemele Nemeene...“

În fruntea genealogiilor acestei țări se situează Inacus, fiul lui Oceanos și al nimfei Tethys..... Inacus, împreună cu nimfa oceanidă Melia, a devenit tatăl lui Foroneus, binefăcătorul Argolidei, întemeietorul primelor sale cetăți (așezări omenești): erou (în același timp) care le-a dăruit oamenilor și focul și care are, după cum am arătat, o mare asemănare cu Prometeu (sub acest raport). El a avut ca fiică pe IO, a cărei legendă a căpătat o atât de mare dezvoltare în poezia greacă.

IO, fiica lui Inacus, este totodată o preteasă și o rivală a Herei, marea divinitate a Argosului. Ea se lasă pradă iubirii lui Zeus, îndrăgostit de farmecele sale feciorelnice. Dar, într-o zi, zeul este surprins de soția sa, care, pentru a se răzbuna, o preface pe IO în juncă, dând-o în paza văcarului Argos. Acesta o leagă pe IO de ramurile unui măslin care creștea în sanctuarul de la Mycene și cu privirile sale permanent treze, nu o pierde nici o clipă din vedere. Dar Zeus îi ordonă lui Hermes să elibereze junca de sub supravegherea redutabilului paznic.

„Trimisul zeilor“ se apropie și văzând că nu reușește prin viclenie, întrebându-l ză forța. După diferite tradiții el îl străpunge pe Argus cu sabia, sau îl ucide cu pietre, sau îi taie capul după ce mai întâi îl adormise cu sunetele fluierului său. IO scapătă de sub supraveghere, își recapătă pe loc libertatea“.

În continuare vom rezuma textul care urmează și vom arăta că Hera, înainte ca junicea să fi fost eliberată, reușește să-i introducă sub piele un tăun (o streche) din cauza căreia, înnebunită, junicea fuge, ca apucată de streche, și după ce străbate întreaga peninsulă balcanică, trece Bosforul, ajunge în Asia mică unde naște, „mângâiată” de Zeus, un băiat căruia îi pune numele Epaphos (cel născut din mângâiere), confundat mai târziu cu APIS, acela care a devenit zeitate în lumea egipteană.

După ce naște, IO se mărită cu regele egiptean Tèlégonos.

Hera încearcă o ultimă răzbunare. Ea dă ordin „legendarilor” Cureți să-l fure pe copil, ceea ce aceștia o și fac. Pentru fapta lor, însă, Zeus îi nimicește cu desăvârșire. Plecată în cautarea fiului său, (furat de Cureți), IO îl găsește în orașul sirian Byblos unde era crescut și îngrijit de regina de acolo.

În Egipt IO ajunge să fie identificată cu zeița ISIS, fapt care trebuie reținut, deoarece pentru cele ce vor fi arătate într-un capitol următor, ne va fi de mare folos în înțelegerea celor ce vor fi descifrate în continuare.

\*

De aci înainte, combinând cele înregistrate din tradiție de către diverși scriitori ai antichității, cu ceea ce mitologia păstrează sub formele sale fabuloase și confruntând cu ceea ce în nomenclatura așezărilor omenești se leagă de toate acestea, cu ceea ce în toponimie, legende și alte izvoare de informare s-a mai păstrat, se va vedea la ce rezultate vom ajunge.

Am arătat mai sus că Iasus, din cauza „sâcăielilor” la care era supus de cei care țineau de neamurile dușmane, în mijlocul cărora el venise să se reaşeze, a hotărât să se strămute în locuri mai liniștite.

Și s-a strămutat, cu toți ai lui, peste munte, în părțile Jiului, unde se găsesc până în zilele noastre urmele sale. Am ară-

tat că în aceste locuri se aflau și așezămintele fiului său ARCAS, supranumit -Fiul lui Orchomene-, acela care a cucerit ținutul numit mai târziu ARCADIA. Rămâne deci să arătăm ceea ce ne îndreptățește să afirmăm că acest ARCAS, seniorul de la ARCANI, este și fiul lui ORCHOMENE.

În apropiere de locul noii sale așezări, lângă IAȘII de pe malul Jiului, am văzut că se aflau și cele două localități legate strâns de fiul lui Argus, localități care se numeau și se numesc până astăzi ARCANI și OBREJANI (sau Obrejeni, ceea ce este același lucru). Între cele două localități, Obrejeni și Arcani, se află un sat care se numește LELEȘTI, ceea ce ne arată că locuitorii săi sunt băștinași din LELESE, o așezare de peste munte în apropiere de HUNEDOARA. Acest amănunt reprezintă încă o dovadă că *Obrejeni* își are legături strânse „peste munte”.

De la Iași-Obrejeni-Arcani (socotesc acest triunghi ca o unitate) spre răsărit, la cca. 15 km., se află astăzi cunoscuta mânăstire TISMANA. Existența acestui locaș monahal se pierde în negura vremurilor și, așa cum se va vedea din cele ce urmează, locașul exista în vremurile de care ne interesăm acum. Afirmația aceasta ne-o aderește însuși numele așezării, deoarece TISMANA este un nume compus din două cuvinte foarte vechi, unul fiind vedicul MANI=sihastru, celălalt fiind termenul din greaca veche *-tis-* (*-Θις-*) care înseamnă grupare, adunare, îngrămădeală, semnificație și mai bine vizibilă în verbul *Θιςδω* sau *Θίσσω* care înseamnă a aduna laolaltă. De asemenea lat. *thiasus* care înseamnă „dans colectiv în cinstea lui Bacus”, precum și grecescul *-Θύρα* = fr. *thyade*, toate cu același înțeles, ne arată că acest nume se trage de la o „confrerie” monahală, care exista în vremea când în aceste locuri se vorbea curent limba care s-a păstrat atât de neștirbită în numele așezărilor din spațiul care se dezvoltă pe axa Carpaților de la Dunăre și pă-

nă în marele Țot al Vrancei. Existența acestei „confrerii monahale”, acestei instituții care se numea TISMANA (  $\Theta\iota\sigma\mu\omega\alpha$  ), atunci ca și acum, l-a îndemnat pe bătrânul nedreptățit care venise cu gând de răzbunare a nedreptății ce i se făcuse, să urce până la locul „sfânt” și să facă marele jurământ de pe urma căruia el avea să se numească și cu adaosul de ORCHOMENE, așa cum era pe atunci obiceiul.

Că se va fi dus acolo singur, sau că îl va fi purtat până la TISMANA și pe fiul său, aceasta este o întrebare la care este greu de răspuns. Faptul că pe pământul Peloponeziac se află o localitate care poartă numele lui ORCHOMENE, ar putea fi interpretat ca o reîntoarcere în pământul de unde fusese izgonit, a fiului lui Argus, dar el nu mai era un om tânăr și în țară avea de apărut niște urmași, care nu erau lipsiți de „necazuri”, după cât se pare.

În felul acesta este de presupus că AR-CAS, în amintirea tatălui său, i-a dat numele de ORCHOMENE, ori unei așezări nou întemeiate de el, ori uneia mai vechi.

Din „centrul” de pe Valea Jiului, Iasus începe un fel de organizare a terenului în conformitate cu obiceiurile lor din acea vreme. La depărtări convenabile, el așează pe membrii familiei sale. Pe un afluent al Motrului, pârâul Coșuștea pe care nu avem nici un motiv să credem că l-ar fi chemat altfel atunci, se află astăzi localitatea Noaptea, un sat ce ține de com. SISEȘTI. Eu nu cred că NOAPTEȘA ar putea să fi fost altcineva decât o femeie -mamă sau fiică- a lui NOAPTEȘ, a lui PANOPTES, a lui ARGUS PANOPTES, fiul lui Agenor sau nepotul lui IASUS, al lui IASUS-ORCHOMENE, fiul lui ARGUS cuceritorul Argosului.

O dovadă în plus că așa este stă în faptul că la cca. 55 km. spre sud de IAȘI și cam la aceeași distanță spre SE de NOAPTEȘA, se află localitatea ARGETOAIA care nu este nici Argentoaia și nici Argin-

toaia, ceea ce înseamnă că nu poate proveni decât din numele lui Argus, care nici el nu poate fi decât Panoptes/Noaptes.

Între Argetoaia și Noaptea se află localitatea STREHAIA. De obicei numele unei așezări omenești (ca și al toponimelor, în marea lor majoritate) au o semnificație, înseamnă *ceva*, se leagă de *ceva*.

Dar ce poate însemna în limba noastră românească STREHAIA? La prima vedere nimic, absolut nimic. Și cu toate acestea nu numai că STREHAIA înseamnă *ceva*, dar numele acestei așezări vine în ajutorul nostru, dându-ne posibilitatea să legăm prin încă o verigă lanțul dovezilor pe care le-am adunat și pe care ne străduim să le adunăm în continuare.

Strehaia are un vechi nume exprimat în acea limbă veche pe care vom încerca să o tâlmăcim, să o scoatem la lumină din necunoașterea care s-a așternut asupra ei și care limbă este cea a stră-strămoșilor noștri. N-aș vrea să spun că *Strehaia* este sinonim cu *strece* dar că amândouă aceste cuvinte se trag din aceeași rădăcină, acest lucru îl afirm cu tărie și îl dovedesc.

În vechea limbă grecească (decă limba celor care acum patru mii de ani au plecat de pe aceste locuri și au transplatat în sudul peninsulei Balcanice și neamul GRECILOR și limba pe care au vorbit-o Grecii cei vechi) există următoarele cuvinte cu semnificațiile pe care le arătăm în dreptul fiecăruia din ele (vezi dicț.):

strobeo	-Στροβεω-	a suci, a răsuci, a tortura
streblo	-Στρεβλω-	a tortura, a perverti
streigo	-Στρευγω-	a răsuci, a suci
stropho	-Στρεφω-	a scrinti, a suci, a tortura, a face să se supună.

Toate aceste cuvinte, dar mai cu seamă cel din urmă, „stropho”, ne îndreptățesc să socotim că STREHAIA se traduce prin „locul de tortură” sau locul unde *ceva* a fost torturat.

Și acum să încercăm să reconstituim cum s-a născut legenda cu torturarea juniceii -IO- căreia HERA i-a băgat sub piele un tăun, care a făcut-o să fugă înnebunită, să treacă Bosforul și să nu se oprească până în Egipt.

Toată lumea știe ce este o streche și celor care, eventual, nu ar ști le vom spune noi. Strechea este *un tăun* care atunci când se „pune pe o vită“, aceasta o ia la goană, o *goană ne bună*, care nu poate fi oprită în nici un fel, vita neoprindu-se decât în grajdul în care se adăpostește și se freacă până când omoară tăunele intrat sub piele. Se zice „a dat strechea“ despre vitele care, fără un motiv aparent, intră în panică fugind și împrăștiindu-se în dezordine, sau „parcă ar fi dat strechea“, despre unul sau mai mulți oameni care se împrăștie în dezordine, cu prinși de panică.

\*

De aci înainte îi rămâne fiecăruia dreptul să-și aleagă dintre atâtea variante ale legendei ce s-a născut *de pe urma unei întâmplări reale*, pe aceea care i se va părea a fi cea mai apropiată de adevăr și poate cea mai sugestivă. Noi vom încerca să reconstituim, să încheșăm *povestea adevărată*.

Am atras mai la început atenția că în acest trist episod al istoriei avem de a face cu o vendetă, cu o răzbunare a unor fapte care, cândva, au îndușmănit două sau mai multe neamuri, familii, confrerii .....

În cazul de față avem de a face cu o dușmănie, lăsată moștenire din generație în generație, între trei „partide“ (acesta fiind termenul ce ni se pare mai potrivit, deoarece „neamuri“ nu este potrivit, cei angajați în lupta de răzbunare făcând toți parte din același neam). Aceste trei partide erau:

A) Partida HERA, prin urmașii partizanilor pe care ea i-a avut pe când era în viață -

B) Partida NIOBE prin urmașii săi direcți -

C) Subpartida formată din cei care s-au desprins din neamul NIOBEI, odată cu nedreptățitul IASUS, și care a fost urmărită de către toți ceilalți cu cea mai mare îndârjire până la *aparenta ei distrugere*, moment socotit de către dușmani a fi fost cel care a pecetluit crezuta distrugere a ultimei femei a neamului -IO-, fiica lui IASUS al II-lea și nepoata lui ARGUS PANOPTES.

Cu prinderea și torturarea ultimului vlăstar pe linie femeiască al neamului lui IASUS, strănepot al NIOBEI, prin batjocorirea de către bărbați, aparținând partidei dușmane a nenorocitei fecioare, care nu avea la acea vreme decât optsprezece ani, (vezi Larchér - Cronologie) vendetta nu mai continuă decât ca o tălăzuire a mării după furtună.

Vom face o mică paranteză.

Socotim „batjocorirea“ tinerei fecioare drept un fapt real, ca și „vinderea ei ca sclavă“ unor negustori care au dus-o și au revândut-o pe una din piețele Asiei Mici. Altfel nu se poate explica nici legenda transformării în juncă, după cum nici nașterea aceluia APIS/EPAPHUS născut din ZEUS, expresie pe care noi o traducem prin „născut din flori“, fie ca rezultat al unui act de dragoste, fie al unei înșelătorii, (vezi dese întru chipări mitice înșelătoare ale lui ZEUS) ori, în fine, ca rezultat al unui *viol*, ca în cazul IO, și câte altele mai sunt povestite de mitologie. S-ar părea că asemenea „scuzări“ ale fecioarelor, care nășteau nemăritate, era de proveniență „mureșană“, deoarece în zona DEVA se întâlnește cazul DEVAKI/KRISNA, care nu diferă de toate celelalte, fără să putem spune, deocamdată, dacă el era *anterior* tuturor celorlalte, sau dacă le-a urmat lor .-

Nu se poate crede că răpirea celei pe care bunicul său o păzea cu atâta strășnicie și dragoste, (este vorba de Argus Panoptes), s-ar fi făcut fără luptă. Că o asemenea luptă s-a dat și că ea a fost pierdută de urmașii lui Iasus Orchomene ne-o arată, pe

lângă dispariția oricărei urme a femeii în care „NOAPTEȘII“ își pusese nădejdea să le refacă neamul, acea IO devenită regi-nă în Egipt, ne-o arată, zic, și numele așezărilor pe care le întâlnim pe direcția de „retragere“ a celor învinși.

Genuneni (cei din neamul lui Agenor diminutiv GENU), Armășești (cei din neamul lui Armais-Armadia), ne arată locuri de trecere iar:

Noapteș, sat de lângă Curtea de Argeș -  
Curtea de Argeș. Însăși -

Valea Iașului, care ne aduce aminte de Iasus al II-lea, tatăl fecioarei a cărei istorie de abia se începe, o dată cu trecerea sa în Egipt -

ne arată că fugiții de pe malul Jiului (chiar și o parte din Obrejanii care s-au stabilit la Obrejești, un nume corupt din Obrejești) trecând și lăsând urma, s-au stabilit pentru o vreme mai îndelungată pe malul Argeșului, acolo unde până în zilele noastre a rămas loc de închinare și îngropăciune pentru cei legați prin tradiție de aceste locuri și întâmplări.

Dacă s-ar crede că în aceste noi așezări cei din neamul lui IASUS, al bătrânului Iasus, au avut liniștea pe care o căutau, acel cineva s-aș înșela. Pentru că, prezenți permanent prin preajma lor, (ca făcând parte din același neam cu obârșie dincolo de Inacus, dincolo de Ocianu și Tetis, cea de la Tetișu Huedinului), prezenți prin preajma lor, cum zic, partizanii Herei nu le dă pace și din Zigoneni unde Hera Zighia (vezi această poreclă) își avea neamuri de ale sale urmașe, din Areful de azi, unde coborâtori din Ares, fiul Herei, își aveau reședința, din Herioara unde desmierdată de frațele său, amant, va fi trăit Hera însăși pe vremea când „dragostea“ ei cu Zeus nu fusese dată în vileag, din toate aceste locuri, care înconjurau noua așezare de pe ARGEȘ, dușmanii îi atacă din nou și îi gonesc, cum spune legenda, din munte-n munte, din pisc în pisc...

O ultimă deplasare, o ultimă așezare peste munte are loc.

Iasus cel tânăr se stabilește la Iași de pe malul stâng al Oltului, acolo unde se află până astăzi satul Iași, care ține de comuna Vaida Recea. Tatăl său, de acum și el „bătrânul“ Argus/Panoptes - Noapteș, se duce mai departe până în bazinul Hârțibaciului, înființează localitatea care poartă și astăzi un nume în care se cuprinde toată povestea sfârșitului atât de dureros al lui Argus/Panoptes-Noapteș, a lui ARGHYAȘ, cum l-au botezat cei care i-au păstrat o amintire, după cum se vede, duioasă.

Aici la ARGHYAȘ, devenit mai târziu MOARDEȘ care își spune povestea chiar și sub această formă, (Moardeș înseamnă „locul unde a fost omorât Arghyaș“), veșnic izgonitul și-a găsit moartea ucis de seniorul de la APOLD de APOLDIA, căruia legenda și mitul i-au zeificat amintirea, făcând din el pe APOLO, cel mai îndrăgit zeu al Grecilor, pe APOLO care, împreună cu sora lui ARTEMIS, a ucis pe toți copiii nefericitei NIOBE, punându-i în sarcină o întreagă înșiruire de evenimente petrecute dealungul câtorva veacuri, comprimând într-o singură „ispravă“ un întreg noian de întâmplări dintre cele mai dramatice.

Fiindcă dacă simbolicii fii ai Niobei nu au fost în realitate decât urmași, în vinele căreia, odată cu sângele său curgea și urmele păcatului făptuit, pe baza descendenții tuturor din același trup, pe baza tăriei cu care cu toții au fost urmăriți de aceeași năpastă, legenda nu a făcut o prea mare greșală atunci când „înfrățindu-i“ i-a socotit pe toți fii ai aceleiași nefericite și păcătoase femei.

Dar nu vom încheia acest capitol înainte de a arăta că, o dată mai mult, un surplus de dovezi vin să confirme că cele spuse aci sunt adevăruri, incomplete, asta este mai mult ca sigur, dar *adevăruri*. Comple-tările de care vorbesc acum în încheiere, sunt formate dintr-o serie de așezări ome-

nești existente în jurul celor ce au avut un rol direct în istoria povestită și care, la rândul lor, se leagă de evenimentele petrecute peste cele câteva secole, între anii 2000 î.e.n. și 1600 din același mileniu.

Localitățile al căror nume se păstrează până astăzi neschimbate sunt:

- 1) ARCHITA: care reprezintă numele zeiței Artemis, așezare pe pârâul cu același nume, afluent al Târnavei.
- 2) APOȘU: la nord de Agnita, în care se păstrează numele lui Apis.
- 3) PELIȘOR: în imediata apropiere a celui de mai sus, după numele lui PELASGUS.
- 4) METIȘ: care este aida numele soției „legitime,, a lui ZEUS.

Și tot din categoria celor care vin să confirme, cu un surplus de amănunte, fac parte și localitățile aflate în povestea pe care o dăm ca încheiere, poveste puțin hazlie, dar nu mai puțin plină de istorie adevărată.

În „La Mythologie de la Grèce Antique“ a lui P.Decharme, lucrare din care am mai reproduș câteva pasaje, se află la pagina 66 cap. Hera, următorul pasaj:

„Zeus și Hera, se zice, se cunoscuseră și se iubiseră mult timp înainte de a deveni suverani în Olymp; din vremea domniei lui Cronos, ei aveau legături secrete, fără știerea părinților lor, (Iliada XIV. 295). .....

Teatrul primei întâlniri a lui Zeus cu Hera a fost Grădina Hesperidelor, unde crește o vegetație luxuriantă; din camera nupțială a soților cerești (corect spus a

amanților cerești, n.n.) se strecurau în afară valuri de ambrozie, izvor al vieții nemuritoare (Euripide Hipp.748).

O imagine de același fel ne dă legenda ARGIANA, care povestește cum Zeus, sub înfățișarea unui CUC, s-a împreunat cu Hera (Pausania. II 174) .....

Și acum partea hazlie de care vorbeam mai sus, dar care nu este mai puțin plină de istorie adevărată.

Lângă locul unde Hera l-a conceput pe Ares (Aref), lângă locul unde se păstrează numele dezmiardatei Hera, (Herioara, sat care ține de com. Aref), ambele păzite la sud de către CUCA și la Nord de CUCOIU, se află locul unde a trăit, mai în odihnă poate, dezmiardatul CUCULICIU (amantul Herioarei). Și tot atât de în apropiere se află și așezarea CUCEȘTI unde cu siguranță că vor fi trăit oameni din „casa“ lui Zeus (dacă nu vor mai fi trăind și astăzi). Spre Răsărit nu era nevoie de pază, deoarece acolo se află, retras pe Valea lui Faur, nenorocitul Vâlsan, *cărui* tatăl său Zeus (Cuculiciu) într-un moment de furie i-a rupt un picior, dând cu el de-a-zvârlita din cer pe pământ.

#### BIBLIOGRAFIE.

- 1) Stefan Byzant. Voc. *Ἰσθία*
- 2) Pausan. lib. II, cap. XV, pag. 145; Stefan Byzant. Voc. Argos; Scoliașt. Eurip. ad Orestem, v. 1247.
- 3) Nu această IO a dat prilej mitologiei să înjghebe trista poveste a fecioarei transformată în juncă de stăpâna Olympului.
- 4) Cf. Scoliașt. Eurip. ad Orestem, v. 1247. Phegeus a avut și un al doilea fiu, anume Masson.
- 5) A se vedea și gr. thalpsis - a încălzi, căldură:

(*urmare din pag. 1*)

Și întrucât Tracii erau pe vremea aceea locuitorii acestor ținuturi, ar reieși că ei ar fi alcătuit pentru prima oară scrisul.

Nu cunoaștem argumentele pe care se bazează Ronald Schiller când face această afirmație, dar probabil că se referă la „*Tăbli-*

*tele de la Tărtăria*“ descoperite de Nicolae Vlăsa, datând de la sfârșitul mileniului al patrulea î.e.n. și cărora arheologii care au curajul opiniilor, încep să le dea o explicație. Aceasta reprezintă un argument în plus în favoarea tezei că leagănul culturii se află în spațiul carpato-dunărean.\*)

\*) Revista *Reader's Digest* este cea mai celebră publicație periodică din lume. Ea apare lunar în 26 de limbi și în mai multe milioane de exemplare. În limbile engleză, germană, japoneză, spaniolă și suedeză ea apare și pentru orbi, în sistemul Braille. Pentru America și Germania e imprimată și pe discuri sau casete.